

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р хабил. Георги Минчев, Катедра по славянски филологии,

Филологически факултет, Лодзки университет (Полша)

за материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност

‘доцент’ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“,

област на висше образование 2 Хуманитарни науки, професионално направление

2.4.Религия и теология (Християнско изкуство)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 99 от 20.11. 2020 г. и на сайта на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра Теология към Философско-исторически факултет, като единствен кандидат участва Адриана Любенова от катедра Теология.

Общо представяне на процедурата и кандидата: с Протокол от комисия, назначена със Заповед РЗЗ-611/18. гл. ас. д-р Адриана Христославова Любенова е допусната до участие в конкурса като единствен кандидат, подал документи в определения срок.

Със заповед на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПУ по област на висше образование 2 Хуманитарни науки, професионално направление 2.4 религия и теология, обявен за нуждите на катедра Теология към Философско-исторически факултет.

Получих в срок представените от д-р Адриана Любенова документи:

1. Молба, 2. Автобиография, 3. Диплома магистър, 4. Диплома доктор, 5. Списък научни трудови, 6. Справка за съответствие, 7. Анотации на материалите, 8. Декларация за оригиналност, 9. Удостоверение за стаж, 10. Документи за учебна работа.

Д-р А. Любенова е приложила общо 20 научни труда, 3 студии, 3 монографии, 11 статии. Седем от приложените научни публикации са в чужди списания и сборници, останалите (монографии и статии) са излезли в България.

Общо представяне на кандидата.

Д-р А. Любенова е родена в Пловдив, продължава образованието си в САЩ (бакалавър по изящни изкуства и скулптура 1998-2004; асистент и главен асистент по скулптура в Джордж Мейсън Университи 2001-2004). Престоят ѝ в САЩ оказва голямо влияние върху развитието на артистичните заложби на кандидатката, доразвити и допълнени в теоретичен и практичен аспект след завръщането ѝ в България през 2005 г. От този момент тя се свързва с Пловдивския университет, продължавайки образованието си по посока на християнското изкуство, богословието, реставрацията, иконописа и музейното дело. Притежава три магистърски степени от: Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в Пловдив, Пловдивския университет Паисий Хилендарски и Шуменския университет Константин Преславски. През 2014 г. защитава докторат по изкуствознание в Института по изкуствознание към БАН на тема: „Мозайчното изкуство в късноантичния Филипопол IV - VI век“.

Благодарение на изключителната си професионална активност и дарба да работи както с деца, така и със студенти, А. Любенова допринася много за развитието на катедрата Теология в ПУ, полага много усилия за засилването на интереса на най-младото поколение към православната иконопис (организира училище по иконопис за деца към Пловдивската митрополия), провежда съпроводени с лекции научни обиколки за ученици и студенти по пловдивските музеи и българските манастири, прилага на практика таланта си на живописец в източноправославната стенопис (зографисва параклиса на Университета), включва се активно в дейността на Асоциацията на българските училища в чужбина, участва в няколко български и международни проекта. Перфектното владение на английски език помага на кандидатката както в следене то на най-новите англоезични публикации по специалността, така и в контактите ѝ с чужди учени по време на международни прояви, организирани от ПУ: летни училища по религия, международни конференции и др. Имал съм възможност да наблюдавам педагогическата и организационна дейност на д-р А. Любенова по време на Лятното училище по религии в Пловдив през, посещението ѝ по програмата Erasmus в лодската Катедра по славянски филологии, където изнесе цикъл лекции и през учебната 20018/20019 г., когато изнесох избираем курс по средновековна ересиология в катедра Теология на ПУ. Мога с увереност да твърдя, че д-р А. Любенова е рядък пример за преподавател и учен, успял да съчетае творческия си талант и конкретните умения в областта на живописата и православната иконопис със задълбочена теоретична подготовка в няколко области (богословие, история на изкуството и културата), без

които е трудно да се разбере поликултурния феномен на късноантичното и средновековно християнско изкуство.

Оценка на научната дейност на кандидата

Както имах възможност да спомена по-горе, д-р А. Любенова успешно съчетава в научната си работа няколко сходни научни области. Научните статии и монографиите на кандидатката демонстрират задълбочени познания върху късноантичните архитектура и изкуство, семантиката на изображенията в сакралното пространство и връзката им със символиката на литургичното действие (вж. напр. статиите ѝ: „Литургията и символиката на изображенията в раннохристиянските мозайки от Филипопол“; „Символиката на „хляба“ в мозаечното изкуство на Филипопол“).

Първата монография – „Мозаичното изкуство в късноантичния Филипопол IV-VI век“, Пловдив, 2021, е разширен вариант на доктората на д-р А. Любенова, защитен през 2014 г. (научен ръководител Е. Генова). Въпреки че тази публикация не е представена като труд в конкурса за доцент, си струва да се отбележи, че някои от елементите на научен анализ, които се наблюдават в „доцентския труд“, се откриват още тук: обширно представяне на историко-културния и богословски контекст на епохата от Диоклециан до Никейските отци, външни влияния върху мозаечното изкуство във Филипопол, задълбочено проучване на символиката на отделните флорални и зооморфни елементи и т.н.

Представената за конкурса монография - „Подовите мозайки от Филипопол“, Пловдив, 2021 е подробен каталог на 9 археологически обекта на територията на древния град. Описанието е подчинено на следните критерии: описание на сградата, в която се намират мозайките; описание на конкретния обект (мозайка) и мястото ѝ в отделните помещения. Описанието и анализът на геометрични, флорални, зооморфни и предметни мотиви е направено с вещина и е съобразено със съвременните изследователски методи и методологии. И в този момент бих искал да отправя три препоръки към авторката, които са именно препоръки, а не критика:

1. Би било добре някои от описите да бъдат конкретизирани с повече данни за местоположение, степен на съхранение на обектите и т.н. От това изследването само ще спечели.

2. Разглеждам каталога като първа стъпка към едно цялостно научно изследване с богат снимков материал върху късноантичните филипополски мозайки – един европейски феномен, който все още не е достатъчно добре осветлен научно –

публикациите (**научните публикации!**) са малко, разпръснати по труднодостъпни периодични издания и рядко представят по-цялостно семантиката на изображенията, връзката им със сакралното пространство и литургичното действие, външните влияния върху филипополските ателиета. Така, както го прави д-р А. Любенова. Давам си сметка, че това не е лесна задача: проблеми с авторски права, личностни амбиции и т.н. Но пловдивските мозайки заслужават един сериозен обобщаващ труд и д-р А. Любенова е способна да го създаде.

3. Бих препоръчал на авторката да задълбочи изследванията си върху връзката между мозаечните изображения, мястото им в сакралното пространство и семиозисът изображение-литургичен акт. В няколко статии тя дава сериозна заявка за такава посока на изследване. Разбира се, раннохристиянският ритуал е скромно проучен поради липса на писмени извори. Но именно тук виждам ролята на специалистите изкуствоведи, които биха могли да запълнят белите полета на липсващите документи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените за становище материали отговарят на изискванията на нормативните документи в Република България. Оценявам положително педагогическата и научна дейност на **д-р Адриана Христославова Любенова** и препоръчвам на Научното жури да изготви доклад за избора ѝ на академичната длъжност „**доцент**“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по професионално направление 2.4 Религия и теология (научна специалност: Християнско изкуство).

21.04. 2021г.

Изготвил становището:

проф. д-р хабил. Георги Минчев